

Keresztes Anita¹

A HAZAI KÖZIGAZGATÁSI TOVÁBBKÉPZÉS ÚJ IRÁNYAI²

A közigazgatás magas szintű működésének elsődleges feltétele a hozzáértéssel, szakértelemmel, hivatástudattal és felelősségérzettel rendelkező személyi állomány léte. A közigazgatási továbbképzés 1998-ban kialakított rendszere megérett a változásra: jelenlegi formájában már nem tudja betölteni a szerepét, ezért a továbbképzés új rendszerének kiépítésére kerül sor. Az új elképzelések szerint, a jövőben szükség van a tudásbázis egységesítésére. A Magyary Zoltán Közigazgatás-Fejlesztési Program meghatározza a közigazgatási szakemberképzés fejlesztését. Az írás közigazgatási továbbképzésben a tervezett átalakítás főbb csapásirányait vázolja fel.

THE NEW DIRECTION OF HUNGARIAN PUBLIC ADMINISTRATION FURTHER TRAININGS

The main condition, the high level operation of public administration, is the staff's experience, which has specialised knowledge, competence, organisation skills, sense of vocation and sense of responsibility. The system of further training of civil servants developed in 1998 is about to be reformed: it can't fulfil its role in its current form. The new system of further training is going to be built. In the future, according to the new ideas, the standardisation of knowledge base are needed for the education of civil servants. The Zoltan Magyary Program for the Development of Public Administration specify the training of the public administration experts. This paper will outline the main directions of the planned reform of the further trainings of civil servants.

BEVEZETÉS

Az elmúlt egy-két évtizedben a közigazgatást megújító törekvéseknek időben két, jól elkülöníthető iránya volt megfigyelhető. Leginkább az ún. neoliberális államfelfogáshoz és az abból eredeztethető új közmenedzsmenthez (New Public Management) kapcsolódó reformkísérleteknek a '80-90-es évek fordulójától lehettünk tanúi. A rendészeti, védelmi funkciókat ellátó államból, közigazgatásból az elmúlt évtizedekre szolgáltató állam, szolgáltató közigazgatás lett. (Lőrincz 2007, 163)

A nemzetközi közigazgatási reformtörekvések új irányt vettek a 2000-es évek elején. Az ún. neo-weberi államkoncepció a korábbiakhoz képest az állami szerepvállalás megerősítését, a szolgáltatások minőségének és professzionális nyújtásának követelményét, az állampolgári és közigazgatási konzultációk kiterjesztését, eredményalapú szemlélet elterjesztését hangsúlyozta. (Lőrincz 2007, 164)

A közigazgatás magas szintű működésének elsődleges feltétele a hozzáértéssel, szakértelemmel, szervezési készséggel, hivatástudattal és felelősségérzettel rendelkező személyi állomány léte. A Magyary Zoltán Közigazgatás-Fejlesztési Programban ambiciózus személyügyi célki-

¹ Tiszakürt-Nagyrev Községek Körjegyzősége, Budapesti Corvinus Egyetem Politikatudományi Doktori Iskola, keresztesanita@gmail.com

² Lektorálta: Dr. Temesi István PhD. egyetemi docens, Nemzeti Községi Szolgálati Egyetem, temesi.istvan@uni-nke.hu

tűzéseket³ határozott meg a közigazgatás és vele együtt a közigazgatási szakemberképzés fejlesztéséhez. A téma felvetése meglehetősen időszerű, mert a fejlesztési program felöleli az egész magyar közigazgatási szakemberképzést.

TOVÁBBKÉPZÉS A KÖZIGAZGATÁSBAN

Továbbképzés fogalma

Továbbképzésnek nevezzük a munkába állást követően, tanfolyami jelleggel folyó, tipikusan rövidebb időtartamú, és gyakorlatias orientáltságú oktatást. A továbbképzés a közszolgálati tisztviselő státuszához kapcsolódik, így kifejezetten a közszolgálati tisztviselői karrier része. A továbbképzés általában az adott munka, illetve feladatkörhöz kapcsolódik. A korábbi szabályozás szerint 2012. szeptember végéig továbbképzésnek tekintünk a köztisztviselő alkalmazásához megkívánt iskolai alapképzettségen (szakképzettségen) kívüli minden további iskolai rendszerű vagy iskolarendszeren kívüli képzést, amely feladatköre ellátásához szükséges.⁴ A jelenleg hatályban lévő szabályozás a továbbképzés fogalmát, nem szabályozza, viszont sokkal részletesebben határozza meg az egyes továbbképzés típusait, különbséget téve belső továbbképzés⁵, egyéni⁶ és éves⁷ továbbképzési terv, közszolgálati továbbképzési program⁸, minősített továbbképzési program⁹, szakmai továbbképzési program¹⁰ között. Míg a köztisztviselők továbbképzéséről és a közigazgatási vezetőképzeésről szóló 199/1998. (XII. 4.) Korm. rendelet szerint vezetőképzeésnek neveztük a vezető-utánpótlásként számításba vett köztisztviselő felkészítése képzés keretében a vezetői feladatok ellátására vonatkozó képzést, míg a vezető továbbképzést a vezető köztisztviselők szakmai, vezetési, szervezési, személyiségfejlesztő tárgykörű iskolarendszerű vagy iskolarendszeren kívüli képzése, továbbképzése határozta meg, addig az új szabályozás, a közszolgálati tisztviselők továbbképzéséről szóló 273/2012. (IX. 28.) Korm. rendelet 2. § 1) i) pontja szerint közszolgálati vezetőképzeés a közigazgatási szervek vezetői utánpótlásképzése, a vezetők rendszeres továbbképzése és a vezetők kiválósági képzése.

A továbbképzés különféle típusai között – a hazai szakirodalomban domináns jogi szemléletet

³ pl.: közszolgálati életpályamodell (Ktjv., Hjt., Hszt.), Nemzeti Közszolgálati Egyetem megalakítása, alapvizsga visszaállítása, kredit rendszerű továbbképzés

⁴ 199/1998. (XII. 4.) Korm. rendelet a köztisztviselők továbbképzéséről és a közigazgatási vezetőképzeésről, 2 §

⁵ a munkáltató közigazgatási szerv által folytatott szakmai továbbképzés, amely speciális intézményi vagy munkaköri ismereteket, illetve képességeket közvetít

⁶ a közszolgálati tisztviselő tárgyévra meghatározott tanulmányi kötelezettségeinek és egyéni fejlesztési igényeinek teljesítését biztosító képzési terv

⁷ a munkáltatónál foglalkoztatott kormánytisztviselők, köztisztviselők egyéni továbbképzési terveinek összessége

⁸ általános közigazgatási ismeretek megszerzésére irányuló, a közigazgatási szakvizsgára való felkészülést moduláris rendszerben szolgáló, továbbá a jogalkalmazás javítására irányuló továbbképzések, melyek fejlesztéséről és megvalósításáról az NKE gondoskodik

⁹ az előírt szakmai és vizgakovetelményeknek megfelelő, minőségtanúsított képzési program, amely önálló tanítási vagy tananyag egységekből áll és lehetővé teszi a képzés kimeneti követelményének teljesítéséhez szükséges ismeretek elsajátítását

¹⁰ a közigazgatási szerveknél betöltött munkakörökhöz kapcsolódó szakmai és kompetenciafejlesztő képzések, amelyekről a munkáltató gondoskodik a minősített programjegyzékre felvett felsőoktatási továbbképzésekkel, felnőttképzéssel vagy belső továbbképzéssel

követve – elsősorban a kötelező és nem kötelező típust szokták elkülöníteni. A továbbképzés tartalmát tekintve pedig a kifejezetten általános közigazgatási, valamint speciális tudástartalmakat átadó továbbképzéseket különítünk el.

Továbbképzés bemutatása

Magyarországon a közigazgatási továbbképzés tervszerű alapjainak megteremtése 1998-ig nyúlik vissza. Ettől az időponttól kezdve biztosítottak azok a jogi, pénzügyi, módszertani feltételek, melyek a köztisztviselők közszolgálati jogviszonya idején a munkájuk ellátásához szükséges ismeretek folyamatos fejlesztését, új ismeretek, készségek és képességek elsajátítását lehetővé teszik.

Lőrincz Lajos szerint a közigazgatásban három okot szokásos a továbbképzési ciklusok folyamatosságának szükségességére megemlíteni: az ismeretek gyors elavulása, az igazgatástechnika teljes átalakulása, valamint a világ megismerésének szükségessége. Így az oktatási politika általános célkitűzése, a folyamatos vagy meg nem szakadó képzés megvalósítása, vagyis az Európai Unió jelmondata az „egész életen át tartó tanulás”, tért nyert a közigazgatási személyzetpolitikában is. A továbbképzés mind formájában mind tartalmában különbözik a képzéstől: hisz a továbbképzés eleve már megszerzett ismeretekre épül, amit vagy kiegészít, vagy elmélyít, vagy felfrissít.

A továbbképzési formákat többféleképpen osztályozhatjuk. Legelterjedtebb a szolgálati és karrier-jellegű továbbképzések megkülönböztetése. (Lőrincz, 2007:165) A szolgálati továbbképzésen való részvétel – lásd közigazgatási alapvizsga és szakvizsga kurzusok - kötelező, szolgálatnak számít úgy, mint a hivatali ügyintézés, mely munkaidőben történik, a részvétel a köztisztviselő számára ingyenes. A karrier-jellegű továbbképzésre is, mely önkéntes, a köztisztviselő ambíciójától, érdeklődési körétől függ. A közigazgatási szerv a továbbképzésnek ezt a fajtáját is köteles támogatni, a képzés költségeit részlegesen vagy teljesen átvállalhatja, munkaidő kedvezményt biztosít stb.

A továbbképzés bemutatásakor ki kell térni azokra a jogszabályokra is, amelyek a különböző továbbképzési programokat szabályozzák. A vizsgálatkor nemcsak a hatályban lévő jogszabályok kerülnek bemutatásra, mivel a kutatás az elmúlt kb. 10 év sajátosságait vizsgálja, elengedhetetlen olyan jogszabályok elemzése is, amelyeket már újabb jogszabályok hatályon kívül helyeztek.

A Kormány középtávú tervet alkotott a továbbképzéssel összefüggő keretek megállapítására, mely kijelöli a kormányzati érdekből szervezendő továbbképzéseket, módszertani feladatokat, valamint a helyi önkormányzatok köztisztviselőit érintő továbbképzéseket. A 2020/2008. (II. 23.) Kormány határozat tartalmazta például a 2008-2010. évekre a közigazgatási továbbképzés és vezetőképzés középtávú terveit.

A magyar közigazgatás továbbképzési célja elősegíteni azt, hogy olyan felkészültségű közigazgatási kar álljon a nemzet szolgálatára, amely a polgárok ügyeit és a közigazgatás más feladatait, valamint az uniós tagságból fakadó kötelezettségeit a fejlett közigazgatási rendszerek színvonalán, a szolgáltató közigazgatás követelményeit érvényesítve, hatékonyan, eredményesen, professzionálisan képes intézni. (2020/2008. (II. 23.) Korm. határozat)

A köztisztviselők képzését és továbbképzését a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi

CXCIX. törvény (továbbiakban Kttv.) és a közszolgálati tisztviselők továbbképzéséről szóló 273/2012. (IX. 28.) Korm. rendelet szabályozza. A Kttv. 80. §-a szerint a köztisztviselő jogosult az előmenetelhez, és köteles a központilag vagy a közigazgatási szerv által előírt képzésben, továbbképzésben, átképzésben vagy közigazgatási vezetőképzésben részt venni. Törvényünk tehát különbséget tesz átképzés, vezetőképzés és továbbképzés között is. Továbbképzés az iskolai alapképzettségen kívüli minden további képzés, amely a köztisztviselőnek feladatköre ellátásához szükséges. Átképzéssel a köztisztviselő más munkakör ellátására válik alkalmassá. Vezetőképzéssel a vezető-utánpótlásként számításba vett köztisztviselőt készítik fel vezetői feladatok ellátására. A vezetők továbbképzése is külön fajtáját képezi a továbbképzési programnak.

Az iskolarendszeren kívüli továbbképzést a közigazgatás szervezi, pénzügyi feltételeit a központi költségvetésben kell biztosítani. E kategóriába tartozik a gyakornoki felkészítés, az alap- és szakvizsgára való felkészítés, a vezetőképzés, az átképzés. Az iskolarendszerű továbbképzésre, mely a magasabb iskolai végzettség, illetve második vagy további szakképesítés megszerzésére irányul, is kitérek a tanulmányban, de kevesebb figyelmet kívánok szentelni, csak azokat a képzéseket szeretném érinteni, ami a generalista köztisztviselők szakmai ismeretének bővítéséhez szükségesek.

A tanulmányban szintén bemutatásra kerülnek a legújabb továbbképzési lehetőségek, mint a kormánytisztviselők számára nyújtott képzések a kormányablakban történő ügyintézéshez, vagy a 2010-ben meghirdetett Magyar Közigazgatási Ösztöndíj Program, melyek szintén hozzájárulhatnak a közigazgatásban dolgozók szakmai ismeretének bővítéséhez.

HAZAI TOVÁBBKÉPZÉSI RENDSZEREK

Lőrincz Lajos gondolataival élve szükséges egy intézet felállítása, ami közigazgatás személyi állományának legfontosabb működtetési feltételeit megteremti. 80 éve Magyar Zoltán professzor a budapesti jogi karon, az Eötvös Loránd Tudományegyetem jogelődjében, alapította meg azt az intézetet, amely közigazgatás személyi állományának legfontosabb működtetési feltételeit megteremti, a Magyar Közigazgatási Intézetet. Az évek során különböző elnevezéssel és funkcióval működött az intézet. 1998–2006 között a Magyar Közigazgatási Intézet (MKI) néven funkcionált, majd 2007–2010 között a Kormányzati Személyügyi Szolgáltató és Közigazgatási Képzési Központ (KSZK) látták el ezt a feladatot, míg a 2010-es kormányváltás után a Nemzeti Közigazgatási Intézet töltötte be ezt a funkciót. A Nemzeti Közigazgatási Intézet neve 2012. augusztus 16. napjától Emberi Erőforrás Támogatáskezelő névre változott, egyes feladatait 2012. augusztus 16. napjától a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal látja el, más feladatit pedig a Nemzeti Közszolgálati Egyetem.

Nemzeti Közigazgatási Intézet

A Nemzeti Közigazgatási Intézet 2010.-2012. augusztus 16-ig központi hivatalként működött, 2011-től a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium (továbbiakban: KIM) felügyelete alá tartozott. Az Intézetet a magyar közigazgatás továbbképzési, vezetőképzési és személyügyi rendszerének minőségirányítási és módszertani központjaként ismertük meg. Egy olyan tudásközpont, amely közvetítette és fejlesztette a hatékony közigazgatáshoz szükséges tudásanyagot, részt vett a nemzetközi közigazgatás-fejlesztési programokban és kiválósági köz-

pontként szakértői háttérrel biztosított a központi közigazgatás számára.

„Az NKI mint kormányzati háttérintézmény állandó szakértői háttérrel biztosít a közigazgatás-fejlesztési munkához. Aktív partnerséget épít ki a hazai és külföldi egyetemi, akadémiai kutatóhelyekkel, összegyűjti és a kormányzat felé közvetíti a tudományos és nemzetközi összehasonlító tudást. A tudásbázisra épül az NKI szervezeti egységeként a Közigazgatási Akadémia: biztosítja a professzionális közigazgatási továbbképzés intézményi kereteit, a közigazgatási életpálya vizsgarendszerét.” (<http://www.nki.gov.hu>, letöltés dátuma: 2012.02.10.)

Képzési tevékenysége keretében a 199/1998. (XII.4.) Korm. rendeletnek megfelelően a köztisztviselők továbbképzésének és a közigazgatási vezetőképzésnek országos módszertani központjaként működött, ellátta a nem vezetői besorolású köztisztviselők szervezetfejlesztési, szakmai, általános és idegen-nyelvi képzése képzését. A 174/2011. (VIII.31.) Korm. rendelet értelmében közigazgatási és ügykezelői alapvizsgákra felkészítő képzéseket szervezett; vizsgákat szervezett és lebonyolította a vizsgáztatást. A 35/1998. (II. 27.) Korm. rendelet szerint megszervezte a közigazgatási szakvizsgára való felkészítő képzéseket és a vizsgákat és ellátta a vizsgáztatást is. A 335/2010. (XII. 27.) Korm. rendeletnek megfelelően megszervezte a Magyar Közigazgatási Ösztöndíj (MKÖ) Programot.

Képzési tevékenységén túl biztosította a közalkalmazotti, köztisztviselői, valamint kormánytisztviselői pályázati kiírások közzétételét, amennyiben azt jogszabály előírta. Toborzási adatbázist működtetett a kiválasztás és a lehetséges pályázók tájékoztatásnak elősegítésére. Kezelve és nyilvántartotta a versenyvizsgával, a pályázati eljárással és a kompetencia vizsgálatokkal, a tartalékállományal, a toborzási adatbázissal kapcsolatos adatokat.

A Nemzeti Közigazgatási Intézettel megvalósult Lőrincz Lajos elvárása, egy olyan központi, kormányzati költségvetési szerv, amely az államot, mint munkáltatót képvisel, amely ellátja a toborzás, kinevezés, előmenetel, létszámgazdálkodás, képzés, továbbképzés témakörét.

Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal

A Nemzeti Közigazgatási Intézet neve 2012. augusztus 16. napjától Emberi Erőforrás Támogatáskezelő névre változott, egyes feladatait 2012. augusztus 16. napjától a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal látja el. A Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) a kormányzati tevékenység összehangolásáért felelős miniszter irányítása alatt álló központi hivatal. A Hivatal feladatai között többek között az igazságügyi, támogatáskezelői- és közvetítői, elemzői, valamint személyügyi igazgatási feladatokat lát el. (177/2012. (VII. 26.) Korm. rendelet) Jelen fejezetben a Hivatal azon feladatai kerülnek bemutatásra, amelyeket, mint jogutód az NKI-től átvett, valamint amelyek a közszolgálat képzését, továbbképzését érinti.

Az NKI személyügyi feladataiból a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal átvette a közszolgálati statisztikai adatgyűjtésre vonatkozó feladatokat. (45/2012. (III. 20.) Korm. rendelet) A Kormányzati Személyügyi Szolgáltató Rendszer üzemeltetését az NKI-hez hasonlóan a Hivatal látja el. (335/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet). A Hivatal feladata lett az NKI jogutódjaként a közszolgálati állásportált működtetése a közalkalmazotti, köztisztviselői, valamint kormánytisztviselői pályázati kiírások közzétételére. A jogutódot is megbízhatja a közigazgatási szerv a pályázati eljárás útján betölteni kívánt közszolgálati tisztviselői álláshoz kapcsolódó kiválasztási folyamat lebonyolításával. A Hivatal üzemelteti a tartalékállományba helyezett köztisztviselők

és kormánytisztviselők információs rendszeré, elektronikus adatbázisát a TARTINFO-t. (<http://www.kih.gov.hu>, letöltés dátuma: 2012. október 7.). A Hivatal teljes körű koordinációs, kapcsolattartási, információs és pénzügyi-ügyviteli feladatokat¹¹ lát el a Magyar Közigazgatási Ösztöndíj program megvalósítása kapcsán. Az ösztöndíj program működtetésének pénzügyi fedezete a Hivatal költségvetésében került betervezésre. (228/2011. (X. 28.) Korm. rendelet)

Képzési tevékenysége keretében számos változás történt az NKI korábbi képzési tevékenységéhez képest. Az egyes feladatokban történt változást legkönnyebben a korábbi feladatokat leíró a jogszabályok sematikus ismertetésével lehet szemléltetni. Míg korábban az NKI megszervezte a közigazgatási és ügykezelői alapvizsgákra felkészítő képzéseket, vizsgákat és lebonyolította a vizsgáztatást, addig a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal a vizsga kapcsán módszertani és minőségbiztosítási feladatokat¹² lát el, a vizsgák működtetésével kapcsolatos feladatok¹³ pedig Nemzeti Közszolgálati Egyetemhez (a továbbiakban: NKE) kerültek. A Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal az alapvizsgára vonatkozó minőségügyi követelményeket minőségirányítási folyamatleírásban határozza meg. A minőségirányítás eljárásait a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal adja ki. A vizsgák minőségbiztosítása kapcsán a Hivatal helyszíni ellenőrzéseket végez. (174/2011. (VIII. 31.) Korm. rendelet) Korábban az NKI a 35/1998. (II. 27.) Korm. rendelet szerint megszervezte a közigazgatási szakvizsgára való felkészítő képzéseket és a vizsgákat és ellátta a vizsgáztatást is. Jelenleg a Hivatal a szakvizsgák szervezéséhez, a bizottságok munkájához, a vizsgakövetelmények egységes érvényesítéséhez módszertani útmutatást ad, továbbá módszertani felkészítőt szervez a szakvizsgaszervezők és

-
- ¹¹ 228/2011. (X. 28.) Korm. rendelet a Magyar Közigazgatási Ösztöndíjról 4. § (1) a) kidolgozza és a miniszter jóváhagyását követően közzéteszi a pályázati felhívást és az ösztöndíj program működési szabályzatát,
b) lefolytatja a pályázati eljárást,
c) ellátja az ösztöndíjas szerződés megkötésével, módosításával, megszüntetésével kapcsolatos feladatokat,
d) módszertani irányítást végez
da) az ösztöndíjasok közigazgatási szakmai gyakorlati képzésével (a továbbiakban: szakmai gyakorlat), és
db) a mentorok tevékenységével kapcsolatban,
e) működteti az ösztöndíj program értékelési rendszerét,
f) gondoskodik az ösztöndíj program részét képező szervezett képzések és egyéb programok megszervezéséről és lebonyolításáról,
g) ellátja az ösztöndíjrendszer pénzügyi-ügyviteli feladatait,
h) szervezi a PIB működését,
i) beszámolót készít a miniszter számára az ösztöndíj program végrehajtásáról,
j) az ösztöndíjas szerződés megszűnésekor, valamint az ösztöndíjas kérelmére igazolást állít ki az ösztöndíjas foglalkoztatásról,
k) monitoring tevékenységet végez a program során a képzés, a gyakorlat és a mentori tevékenység területén,
l) szervezi az ösztöndíjasok külföldi gyakorlatra való elhelyezését, nemzetközi befogadó intézményi partnerkapcsolatokat épít és koordinál.

¹² A közigazgatási és az ügykezelői alapvizsgáról szóló 174/2011. (VIII. 31.) Korm. rendelet 3/A. § (2) A Közigazgatási és Igazságügyi Hivatalnak a közigazgatási alapvizsgához kapcsolódó feladatai különösen:

- a) fejleszti és működteti a Közigazgatási Továbbképzési és Vizsgaportált (a továbbiakban: Vizsgaportál);
- b) kidolgozza és működteti a minőségirányítási rendszert;
- c) tárgyévet követő év március 31-ig összefoglaló-értékelő beszámolót készít a közigazgatási alapvizsgák tapasztalatairól;
- d) kezeli a munkáltatói regisztrációkat;
- e) vizsgaportál működtetéshez technikai támogatást nyújt;
- f) módszertani felkészítést szervez a vizsgaszervezők és vizsgabiztosok részére.

¹³ lásd következő fejezet.

a vizsgabiztosok részére. A közigazgatási szakvizsga tananyagát az NKE - különösen a jogszabályi változásokra tekintettel - rendszeresen, de legalább évente felülvizsgálja, és szükség esetén aktualizálja. (35/1998. (II. 27.) Korm. rendelet)

Nemzeti Közszolgálati Egyetem Vezető- és Továbbképzési Intézet

Berényi szerint jelentős kérdés azoknak a speciális ismereteknek a biztosítása, amelyek a közigazgatásban minden közigazgatási tisztviselőtől elvárható. A közigazgatás specifikus szakképzési rendszerbe sorolhatjuk az egyetemeken és részben a főiskolákon megjelenő posztgraduális szakképzést. (Berényi, 1992:164-165) Így a továbbképzés jellemzésekor meg kell említenünk a kormányzati szerven kívül szintén továbbképzést nyújtó Nemzeti Közszolgálati Egyetem Vezető- és Továbbképzési Intézetét.

Az intézmény feladata a graduális képzés mellett a már az államigazgatásban dolgozó szakemberek továbbképzése is. A szakirányú továbbképzés feladatait az intézmény Továbbképző Intézete látja el, ahol különböző szakokon egy- és két éves posztgraduális képzés folyik, melynek eredményeként a hallgatók szakoklevelet kapnak. A kettő- illetve négyszemeszteres képzések célja, hogy a hallgatók bizonyos szűkebb közigazgatási területeken - jelenleg tizenkettő szakirányon¹⁴ - széles horizontú, multidiszciplináris, elmélyült ismereteket szerezzenek. (<http://kozizgazgatastudomany.uni-corvinus.hu/>, letöltés dátuma: 2012. február 2.) A Nemzeti Közigazgatási Intézet 2012. augusztusi átalakítása kapcsán az NKE Továbbképző Intézete plusz feladatokat kapott az iskolarendszeren kívüli továbbképzés területén. A közigazgatási, valamint az ügykezelői alapvizsga működtetésével kapcsolatos feladatokat 2012. augusztus 16. napjától az NKE látja el, így feladata különösen az ügykezelői alapvizsga követelményrendszerének, országosan egységes oktatási programjának, tananyagának, valamint a követelményrendszerén alapuló vizsgatételeinek a kifejlesztése és szükség szerinti - különösen a jogszabályi változásokra figyelemmel történő - aktualizálása.¹⁵ A közigazgatási szakvizsga tananyagát is hasonlóan az alapvizsgához az NKE vizsgálja felül és szükség esetén aktualizálja. (35/1998. (II. 27.) Korm. rendelet)

A kormányablak ügyintézői képesítés megszerzésére az NKE két féléves szakirányú továbbképzést szervez a felsőfokú végzettséggel rendelkező közszolgálati tisztviselők részére, a középfokú iskolai végzettséggel rendelkező közszolgálati tisztviselők részére pedig szakirányú

¹⁴ személyzeti igazgatás a közzsférában, önkormányzati gazdálkodási, államháztartási költségvetési ellenőrzési, vámigazgatási, választási igazgatás, közigazgatási modernizáció, igazgatási szoftverkezelői, közmenedzsment, környezetvédelmi, közszolgálati kommunikáció, szociális igazgatás és esélyegyenlőség és kisebbségvédelem a közigazgatásban

¹⁵ A közigazgatási és az ügykezelői alapvizsgáról szóló 174/2011. (VIII. 31.) Korm. rendelet 3. § (1) A közigazgatási, valamint az ügykezelői alapvizsga működtetésével kapcsolatos feladatokat az NKE látja el.

(2) Az NKE-nek a közigazgatási alapvizsgához kapcsolódó feladatai különösen:

- a) kifejleszti, valamint szükség szerint - különösen amennyiben a jogszabályi változások indokolják - aktualizálja a közigazgatási alapvizsga követelményrendszerét, országosan egységes oktatási programját, tananyagát és a követelményrendszeren alapuló írásbeli vizsgakérdéseit;
- b) kifejleszti a vizsgára felkészítő konzultációval való közreműködéshez előírt oktatói felkészítő programot;
- c) elvégzi a közigazgatási alapvizsgára vonatkozó statisztikai adatokkal kapcsolatos adatgyűjtési, feldolgozási feladatokat;
- d) vezeti a közigazgatási alapvizsga nyilvántartását.

(3) Az NKE-nek az ügykezelői alapvizsgához kapcsolódó feladata különösen az ügykezelői alapvizsga követelményrendszerének, országosan egységes oktatási programjának, tananyagának, valamint a követelményrendszerén alapuló vizsgatételeinek a kifejlesztése és szükség szerinti - különösen a jogszabályi változásokra figyelemmel történő - aktualizálása.

továbbképzéssel megegyező időtartamú közszolgálati továbbképzést nyújt. (<http://kabkarrier.kormany.hu/>, letöltés dátuma: 2012. szeptember 25.)

KÖZIGAZGATÁSI TOVÁBBKÉPZÉSI VIZSGARENDSZER

2011. szeptember 1-jétől a közigazgatási vizsgarendszerbe visszatért a közigazgatási alapvizsga, aminek fő célja, hogy az eltérő iskolai végzettséggel rendelkező tisztviselők a munkájuk ellátásához szükséges általános közigazgatási alapismereteket megszerezzék, és olyan tudással gazdagodjanak, melyek szükségesek a közigazgatási munka mindennapi ellátásához. A közigazgatási „alpműveltséget” közvetlenül a jogviszony létesítését követően, a pályán maradás feltételeként kell elsajátítaniuk, oly módon, hogy az így megszerzett általános tudásra a speciális ágazati ismeretek később, a továbbképzési rendszer keretében ráépíthetők legyenek. Az új közigazgatási alapvizsga a közigazgatási életpálya és elő-meneteli rendszer részeként illeszkedik a honvédelmi és rendészeti életpályához, képzési és vizsgarendszerhez.

A közigazgatási szakvizsga célja, hogy a felsőfokú végzettségű köztisztviselő olyan általános közigazgatási ismeretekre tegyen szert, amelyek birtokában a közigazgatási szervek széles körében és minden szintjén alkalmassá válik a közhatalmi típusú döntések törvényes – a közigazgatás céljaival összhangban álló, a közigazgatás eszközrendszerét hatékonyan felhasználó – előkészítésére, illetve meghozatalára. (35/1998. (II. 27.) Korm. rendelet)

AKTUÁLISAN BEVEZETETT TOVÁBBKÉPZÉSI PROGRAMOK

Kormányablak ügyintézői képzés

Az egyablakos ügyintézéshez vezető, az ország 29 pontján működő kormányablakokban a megyei kormányhivatalok állományába tartozó ügyintézők látják el a feladatokat, akik ügyfélszolgálati készségeket és képességeket fejlesztő képzéseken vettek részt. A kormánytisztviselői továbbképzés alapvetően az ismeretanyag bővítésére és a feladatok hatékony elvégzéséhez szükséges kompetenciák elsajátítására épül. (Tóth 2011, 24.)

A járási hivatalok felállításával kapcsolatos átalakítás számos köztisztviselő munkakörét és feladatát érinti. Az okmányirodák 2013 januárjától a járási hivatalokban kormányablakként működnek tovább, az okmányirodai ügyintézőkből kormányablak ügyintéző válik. A kormányablak ügyintéző képzés 2012 őszén indul. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem a felsőfokú végzettséggel rendelkező közszolgálati tisztviselők számára két féléves szakirányú továbbképzést, a középfokú iskolai végzettséggel rendelkező közszolgálati tisztviselők részére két féléves közszolgálati továbbképzést nyújt kormányablak ügyintézői képesítés megszerzésére. (148/2012. (VII. 6.) Korm. rendelet) A képzés blended learning, azaz vegyes típusú képzési formában zajlik. A szakirányú továbbképzés esetén a jelenlétet igénylő oktatás óraszama 120 óra, ehhez kapcsolódik 8 óra egyéni konzultáció. A képzés során a hallgatók közigazgatási alapismeretekkel, közigazgatási eljárásokkal, e-közigazgatás az ügyfélszolgálatban, egyedi ügyek és élethelyzetek, ügyfélszolgálati készségfejlesztés témakörrel, valamint ügyfélszolgálati informatikai ismeretekkel bővítik tudásukat. (<http://kabkarrier.kormany.hu/>, letöltés dátuma: 2012. szeptember 25.) A képzésre történő jelentkezés 2012. október 5. napján járt le, így a kiválasztás még folyamatban van. A kiválasztási eljáráson megfelelt közszolgálati tiszt-

viselővel - a munkáltatója beleegyezésével - a személyügyi központ (a képzés meghirdetésekor még az NKI, de jelenleg a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal) továbbképzési megállapodást köt. A kampányszerű képzés érdekessége, hogy a középfokú iskolai végzettséggel rendelkező közszolgálati tisztviselőnek a kormányablak ügyintézői képzése elvégzésével, felsőfokú igazgatásszervező szakképzettséget kell szereznie a kormányablak ügyintézői álláshely betöltését követő legfeljebb öt éven belül.

(148/2012. (VII. 6.) Korm. rendelet) A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Vezető- és Továbbképzési Intézet munkatársaitól kapott információ szerint a ősszel pilot jelleggel mintegy 70-70 közép- és felsőfokú végzettségű közszolgálati tisztviselő képzése kezdődik meg, majd a több ezer főre szeretnék a képzettek számát emelni.

Magyar Közigazgatási Ösztöndíjprogram

A Magyar Közigazgatási Ösztöndíj (továbbiakban: MKÖ) a korábbi Bibó István Közigazgatási Ösztöndíj továbbfejlesztett változata. Míg az utóbbi aktív hallgatói jogviszonnyal¹⁶ rendelkezőknek nyújtott négy féléves elméleti és nyolcszáz órás szakmai gyakorlati képzést (103/2010. (IV. 7.) Korm. rendelet), addig a 2011-ben bevezetett Magyar Közigazgatási Ösztöndíj a közigazgatásban dolgozni szándékozó fiatal diplomásoknak nyújt egy 10 hónapos tanulmányi programot. Mindkét ösztöndíjat Kormány működteti, a Bibó István Ösztöndíj működtetésében még a Közigazgatási Személyügyi és Képzési Központ, valamint a Közigazgatási Továbbképzési Kollégium működött közre, míg az MKÖ működtetésénél kezdetben a Nemzeti Közigazgatási Intézet, jelenleg pedig a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal jár el.

Az MKÖ program fiatal, diplomás, idegen nyelveket beszélő szakemberek számára lehet érdekes, akik a közigazgatás, köz-/kormánytisztviselői pálya iránt elkötelezetten érdeklődő diplomás pályakezdők, illetve a közigazgatási karrier iránt érdeklődő, de jelenleg más területen (nem a közigazgatásban) dolgozó diplomás szakemberek. A Magyar Közigazgatási Ösztöndíjról szóló 228/2011. (X. 28.) Korm. rendelet 7. §-a részletesen meghatározza jelentkezés feltételeit, miszerint a jelentkezőknek felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkező magyar állampolgárnak kell lenniük, akik 35. életévüket pályázatuk leadásakor még nem töltötték be, az angol vagy német, vagy francia nyelvet pedig legalább B2-es tárgyalóképes szinten beszélik. A kiválasztásnál nagy előnyt jelent további európai uniós nyelvek aktív, B2-es kommunikációs szintű ismerete.

¹⁶ 103/2010. (IV. 7.) Korm. rendelet a Bibó István Közigazgatási Ösztöndíjról és az ahhoz kapcsolódó tanulmányi programról 6. § (3) Pályázatot nyújthat be az állami és az állam által elismert felsőoktatási intézménynek a felsőoktatási alap- és mesterképzésről, valamint a szakindítás eljárási rendjéről szóló 289/2005. (XII. 22.) Korm. rendelet 2. számú melléklete szerinti társadalom-tudomány, jogi és igazgatási, valamint gazdaságtudományok képzési területen azon aktív hallgatói jogviszonnyal rendelkező, nappali tagozatos, magyar állampolgárságú hallgatója, aki angol nyelvből államilag elismert középfokú szóbeli és írásbeli nyelvvizsgával rendelkezik, megfelelő a miniszter által előírt pályázati feltételeknek, valamint

a) mesterképzés esetén

aa) a tanulmányok befejezésének várható ideje az ösztöndíj tanulmányi programjának kezdeténél legalább egy évvel későbbi és

ab) alapképzésben az utolsó négy szemeszter tanulmányi átlaga legalább 4,0 vagy

b) egységes osztatlan képzés esetén

ba) legalább négy befejezett szemeszterrel rendelkezik és

bb) utolsó négy szemeszter tanulmányi átlaga legalább 4,0.

A 10 hónapos program két fő szakaszból épül fel: egy 8 hónapos magyarországi közigazgatási gyakorlatból és egy 2 hónapos külföldi gyakorlatból, mely beékelődik a magyarországi szakaszba. A külföldi gyakorlati szakasz a külföldi közigazgatási munkatapasztalat-szerzést, más európai uniós országok munkamódszereinek, jó gyakorlatainak megfigyelését szolgálja. Az itthoni gyakorlat pedig a magyar közigazgatási munka alapos megismerésére ad lehetőséget.

A program ösztöndíjasai először egy magyarországi minisztériumban, háttérintézménynél vagy megyei kormányhivatalban teljesítenek egy 6 hónapos gyakornoki programot. Ezt a programszakaszt kiegészíti egy tananyag-modulok teljesítéséből álló, általános közigazgatási ismereteket tartalmazó képzés. A képzés mellett az ösztöndíjasok még készségfejlesztő tréningeken és európai uniós szakismereti képzésen vesznek részt. A tananyagokban való előrehaladást tutorok is segítik.

A külföldön töltött 2 hónapos időszakban a program résztvevői egy európai uniós tagországban, annak egy központi közigazgatási intézményénél teljesítenek szakmai gyakorlatot. A célország és az intézmény, ahol az ösztöndíjas gyakorlatát végzi, az ösztöndíjas szakmai háttérének és idegennyelv-tudásának, illetve a külföldi partnerek fogadókészségének figyelembe vételével, személyre szabottan kerül meghatározásra. Az ösztöndíjas a külföldi fogadó intézmény egy előre meghatározott részlegében, irodájában teljesíti gyakorlatát, ahol lehetősége van projektekbe bekapcsolódni, meetingeken, munkaüléseken részt venni, a könyv- és dokumentumtárban kutatómunkát folytatni stb. A külföldi gyakorlat alkalmával közelről megismerkedhetnek egy másik európai uniós ország közigazgatásával, ott új módszerekkel, mechanizmusokkal találkozhatnak, hasznos példákat figyelhetnek meg, és nem utolsósorban egy személyes nemzetközi kapcsolati hálót is kiépíthetnek.

A program végén a külföldről hazatérő ösztöndíjasok két hónapra visszatérnek abba a befogadó intézménybe, ahol a program első 6 hónapját töltötték, így a külföldön tapasztalt jó gyakorlatokat hazatérésük után a magyar közigazgatásban hasznosíthatják, és szakmai karrierjüket itthon folytatva friss impulzusokat adhatnak, új szemléletet hozhatnak a magyar közigazgatásba.

A programnak köszönhetően ez a fiatal, motivált köztisztviselői és kormánytisztviselői réteg hozzájárul a magyar közszféra fejlődéséhez, fellendíti a közigazgatásban dolgozók európai mobilitását, így a magyar közigazgatás nemzetközibbé válhat, és jobban bekapcsolódhat az európai vérkeringésbe. (<http://www.kozigosztondij.gov.hu/>, letöltés dátuma: 2012. október 8.)

Vezetőképzés

A vezetőképzési rendszer megújítása során kiemelt feladat a Magyary-programhoz és a Széll Kálmán-tervben megjelölt célokhoz illeszkedő, a kormánytisztviselői életpályamoddellel és előmeneteli rendszerrel összhangban álló képzési szerkezet kialakítása, mely a közigazgatás, a rendészet és a honvédelem jelenlegi vezetőképzési struktúrájára épít. Mindezt a Közigazgatási Vezetői Akadémia néven működő képzési szerkezet kialakításával kívánják elérni, melynek szerkezete a különböző vezetői szintekhez igazodik: a vezetői utánpótlás képzése, a vezetői továbbképzés és a legfelső vezetői szinteket megcélzó vezetői kiválósági képzés. A vezetői képzés az egyéni igényekre épül; a vezető választhatja meg, milyen képzésen vesz részt szakmai elvárásai, előmeneteli aspirációja függvényében. Fontos újdonság még, hogy a képzés az elfoglalt vezető napirendjébe jobban illeszthető, mert a hagyományos, előadótermi is-

meretátadás helyett az e-tanulás alkalmazása élvez prioritást. (Koltányi, Klotz 2011, 42)

ZÁRÓ GONDOLATOK

A kormány a Nemzeti Együttműködési Programban és az ezt részletező Magyar-programban fogalmazta meg a közigazgatás modernizációjával kapcsolatos célkitűzéseit. Ennek egyik pilléreként a társadalom által is megfogalmazott elvárás, megfelelő szaktudású és elhivatottságú közigazgatási kar kialakítása. A továbbképzési és vezetőképzési rendszerek ma különálló képzési kínálattal, önálló kapacitásokkal egymás mellett működnek. Mind az összehangolás igénye, mind a kapacitások jobb kihasználása egyaránt indokolja, hogy létrejöjjön egy közös integrált közszolgálati továbbképzési és vezetőképzési rendszer a közigazgatási, rendészeti és a honvédelmi továbbképzés és vezetőképzés bázisán. Az erős állam kialakítását ugyanis az szolgálja leginkább, ha a közigazgatási tisztviselők, valamint a fegyveres és más hivatásos állomány életpályáinak fejlesztése közös elvek és értékek mentén történik.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] BERÉNYI Sándor: A közigazgatás személyzeti rendszere – közszolgálat, Budapest, 1992, 164-165. o.
- [2] KLOTZ Balázs: A közigazgatás továbbképzési rendszer átalakításának irányai. Magyar Közigazgatás., Budapest, 2011, 55-66. o.
- [3] KOLTÁNYI Gergely, KLOTZ Balázs: Született vagy tanult vezető? Magyar Közigazgatás, 2011/ 2, 42. o.
- [4] LŐRINCZ Lajos: Közigazgatási szakemberképzési modellek. A magyar közszolgálat, Közigazgatási szakemberképzés a XX. században, Budapest, 1995
- [5] LŐRINCZ Lajos: A közigazgatás alapintézményei, Budapest, 2007, 163-164. o.
- [6] Magyar Zoltán Közigazgatási Fejlesztési-program, Budapest, 2011.
- [7] TÓTH Nándor: Túljelentkezések a kormánytisztviselői továbbképzésen. Magyar Közigazgatás, 2011/4, 24. o.
- [8] 2011. évi CXCV. törvény a közszolgálati tisztviselőkről
- [9] 45/2012. (III. 20.) Korm. rendelet a közszolgálati tisztviselők személyi irataira, a közigazgatási szerveknél foglalkoztatott munkavállalók személyi irataira és a munkaügyi nyilvántartásra, a közszolgálati alapnyilvántartásra és közszolgálati statisztikai adatgyűjtésre, valamint a tartalékállományra vonatkozó egyes szabályokról
- [10] 148/2012. (VII. 6.) Korm. rendelet a Kormányablakkal összefüggő feladatokat ellátó személyek kiválasztásának és képzésének szabályairól
- [11] 177/2012. (VII. 26.) Korm. rendelet a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatalról
- [12] 178/2012. (VII. 26.) Korm. rendelet a Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal és az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő létrehozásával kapcsolatos egyes kormányrendeletek módosításáról
- [13] 273/2012. (IX. 28.) Korm. rendelet a közszolgálati tisztviselők továbbképzéséről
- [14] 228/2011. (X. 28.) Korm. rendelet a Magyar Közigazgatási Ösztöndíjról
- [15] 174/2011. (VIII. 31.) Korm. rendelet a közigazgatási és ügykezelői alapvizsgáról
- [16] 40/2010. (II.26.) Korm. rendelet a közigazgatási felsővezetői képzésről
- [17] 103/2010. (IV. 7.) Korm. rendelet a Bibó István Közigazgatási Ösztöndíjról és az ahhoz kapcsolódó tanulmányi programról
- [18] 335/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet egyes központi államigazgatási szervek személyügyi nyilvántartási és integrált emberi erőforrás-gazdálkodási rendszeréről
- [19] 336/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet a Magyar Közigazgatási Ösztöndíj programról
- [20] 2020/2008 (II.23.) Korm. határozat a közigazgatási továbbképzés és vezetőképzés 2008-2010. évekre szóló középtávú tervéről
- [21] 35/1998. (II. 27.) Korm. r. a közigazgatási szakvizsgáról
- [22] 199/1998. (XII.4.) Korm. rendelet a köztisztviselők továbbképzéséről és a közigazgatási vezetőképzésről
- [23] Járási Kormányablak ügyfélszolgálati munkatársak kiválasztásával és képzésével kapcsolatos információs honlap: <http://kabkarrier.kormany.hu> (2012.09.25.)

- [24] Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal: <http://www.kih.gov.hu> (2012.10.07.)
- [25] Magyar Közigazgatási Ösztöndíj: <http://www.kozigosztondij.gov.hu/> (2012.10.08.)
- [26] Nemzeti Közigazgatási Intézet: <http://www.nki.gov.hu> (2012.03.17.)
- [27] Nemzeti Közszerológiai Egyetem Közigazgatástudományi Kar: <http://kozigazgatastudomany.uni-corvinus.hu> (2012.0202.)
- [28] Nemzeti Közszerológiai Egyetem Vezető- és Továbbképzési Intézet: <http://www.uninke.hu/index.php/hu/intezetek/vezeto-es-tovabbkepzesi-intezet/vezeto-es-tovabbkepzesi-intezet-kuldetese> (2012.10.07.)